

การคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ

สิทธิพร บุญคุ้ม¹ สิริวิชญ์ พันธุ์เพชรกุล²

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาแนวทางในการคุ้มครองสิทธิให้กับผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ จากกระบวนการในการดำเนินคดีที่ส่งผลกระทบต่อผู้เสียหายดังกล่าว (2) ศึกษาว่าแนวทางในการคุ้มครองสิทธิให้กับผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศนั้นไม่ส่งผลกระทบต่อผู้ต้องหาหรือจำเลยในการถูกดำเนินคดีหรือต่อสู้อย่างไร และ (3) ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของเจ้าพนักงานในการยุติธรรม ทักษะเกี่ยวกับกระบวนการในการดำเนินคดีที่มีผลกระทบต่อผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ และแนวทางในการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศจากกระบวนการในการดำเนินคดี การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสอบถามเจ้าพนักงานในการยุติธรรม จำนวน 394 คน และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิในกระบวนการยุติธรรมผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 11 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) ความแปรปรวนพหุคูณ (MANOVA) และความแปรปรวนร่วมพหุคูณ (MANCOVA) และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า แนวทางในการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศจากกระบวนการในการดำเนินคดีที่ส่งผลกระทบต่อผู้เสียหายนั้น จะช่วยให้ผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศมิให้ต้องได้รับผลกระทบต่อสภาพจิตใจจากกระบวนการในการดำเนินคดีที่มากเกินไป โดยในการศึกษารั้งนี้มีข้อเสนอแนะให้นำแนวทางในการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศที่ได้จากการวิจัยมาบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ทั้งนี้ แนวทางคุ้มครองสิทธิดังกล่าวนี้จะครอบคลุมถึงผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศทั้งหมด อันได้แก่ ผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิง ผู้เสียหายซึ่งเป็นชายแต่มีสภาพจิตใจเป็นหญิง ผู้เสียหายซึ่งเป็นเด็ก และผู้เสียหายซึ่งเป็นชาย

คำสำคัญ: การคุ้มครองสิทธิ; คดีความผิดเกี่ยวกับเพศ; ผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ

ประเภทบทความ: บทความวิจัย

¹ รองอธิบดีอัยการ สำนักงานคดีปกครองระยอง
ตำบลเนินพระ อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง 21000, ประเทศไทย
ผู้รับผิดชอบบทความ อีเมล: boonkum2000@gmail.com

² กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

The Protection of the Rights of Victims in Sexual Offense Cases

Sitthiporn Boonkum¹ Siravich Phanpetchkul²

Abstract

This research article aims to (1) study the approaches to protect the rights of victims in sexual offense cases from the impacts of legal proceedings affecting such victims, (2) study whether the approaches to protect the rights of victims in sexual offense cases do not affect the accused or defendant's ability to defend their cases, and (3) study the relationship between types of justice officials, their perspectives on legal proceedings affecting sexual offense victims, and approaches to protect victims' rights in sexual offense cases from The legal proceedings. This research employs both quantitative and qualitative methods. The Data were collected through questionnaires from 394 justice officials and interviews with 11 key informants who are experts in the justice system. The quantitative data were analyzed using Analysis of Variance (ANOVA), Multivariate Analysis of Variance (MANOVA), and Multivariate Analysis of Covariance (MANCOVA), while qualitative data were analyzed through content analysis.

Findings are as follows: The approaches to protect the rights of sexual offense victims from the impacts of legal proceedings help prevent victims from experiencing excessive psychological impacts during the legal process. This study recommends incorporating these protective approaches into the Criminal Procedure Code. These protective measures would cover all sexual offense victims, including female victims, male victims with feminine psychology, child victims, and male victims.

Keywords: Rights Protection; Sexual Offense Cases; Victims in Sexual Offense Cases

Type of Article: Research Article

¹ Deputy Director General, Office of Rayong Administrative Litigation
Noen Phra, Muang, Rayong 21000, Thailand
Corresponding Author Email: boonkum2000@gmail.com

² Department for Empowerment of Persons with Disabilities

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาหรือเหยื่ออาชญากรรมในระดับสากลนั้น ได้มีปณิธานว่าด้วยหลักการพื้นฐานเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ได้รับความเสียหายจากอาชญากรรม และการใช้อำนาจโดยไม่ถูกต้อง ค.ศ. 1985 ที่มีหลักการสำคัญคือผู้เสียหายในคดีอาญาและเหยื่ออาชญากรรม จะต้องได้รับการยอมรับและได้รับการปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยได้กำหนดหลักการพื้นฐานในการอำนวยความสะดวกแก่ผู้เสียหายจากอาชญากรรม (victims of crime) และผู้เสียหายจากการใช้อำนาจโดยไม่ถูกต้อง (victims of abuse of power) ปณิธานดังกล่าวจึงเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ผู้เสียหายในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาจะได้รับ

สำหรับความผิดเกี่ยวกับเพศนั้น การข่มขืนกระทำชำเราและความรุนแรงทางเพศเป็นปรากฏการณ์สากล พบในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งในเกือบทุกวัฒนธรรมโลก ความรุนแรงทางเพศข้ามพรมแดนประเทศและข้ามเส้นแบ่งเชื้อชาติ ศาสนา ฐานะทางเศรษฐกิจ อายุ โดยเป็นพฤติกรรมของมนุษย์ที่เกิดขึ้นมาอย่างยาวนาน

ในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศนั้นผู้เสียหายส่วนใหญ่จะเป็นผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิง ส่วนสภาพปัญหาความผิดเกี่ยวกับเพศที่เกิดขึ้นในประเทศไทยนั้น การที่ผู้หญิงคนหนึ่งต้องมาถูกข่มขืนกระทำชำเราหรือถูกล่วงละเมิดทางเพศแล้ว ผู้หญิงนั้นอาจเกิดความคิดที่สับสนขึ้นมาในทันทีว่าจะรักษาสีทิตของตนโดยการดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดหรือไม่ เพราะการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดนั้นต้องแลกกับความอับอาย โดยผู้หญิงที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศไม่เชื่อมั่นว่าการดำเนินคดีนั้นจะคุ้มค่ากับเรื่องของตนที่จะถูกเปิดเผยแก่สาธารณชนได้รับรู้ อีกทั้งยังเป็นการลดคุณค่าในตัวของผู้หญิงนั้น ทั้งนี้เพราะผู้ชายส่วนใหญ่คงไม่อยากจะคบหากับผู้หญิงที่มีประวัติ มีรอยต่าง เคยถูกล่วงละเมิดทางเพศมาแล้ว สิ่งเหล่านี้เป็นปัญหาที่มารุมเร้าต่อการตัดสินใจที่จะดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดที่กล่าวมานี้เป็นเพียงปัญหาทางสังคมที่จะเกิดขึ้นกับผู้หญิงที่ตัดสินใจในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด ยังไม่รวมถึงปัญหาที่จะเกิดกับผู้หญิงดังกล่าว อันเกิดจากกระบวนการในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด

การล่วงละเมิดทางเพศนั้นเป็นการกระทำที่ผู้ถูกระทำได้รับผลร้ายอย่างร้ายแรงทั้งทางร่างกายและจิตใจ (Khongwan & Kiangkaew, 2019) และหากกระบวนการในการดำเนินคดีมาเป็นปัญหาให้กับผู้เสียหายอีก ย่อมส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้เสียหายที่จะไม่ดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด ทั้งนี้หากผู้หญิงซึ่งตัดสินใจที่จะดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดแล้วนั้น สิ่งแรกที่จะต้องทำคือการไปแจ้งความต่อพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด ซึ่งในเบื้องต้นพนักงานสอบสวนจะส่งตัวผู้เสียหายไปให้แพทย์ตรวจร่างกายเพื่อตรวจหาร่องรอยการถูกล่วงละเมิดทางเพศและทำรายงานการตรวจพิสูจน์ดังกล่าวเพื่อเป็นหลักฐานในการดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด ซึ่งในการตรวจนั้นหากแพทย์ที่ตรวจเป็นผู้ชายก็จะทำให้ผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิงเกิดความรู้สึกอับอายได้ เพราะต้องมีการตรวจที่บริเวณอวัยวะเพศซึ่งเป็นของลับของสงวนของผู้หญิง

จากนั้นพนักงานสอบสวนจะทำการสอบปากคำผู้เสียหาย ซึ่งในการสอบปากคำนั้นแม้กฎหมายจะได้กำหนดให้พนักงานสอบสวนหญิงเป็นผู้สอบสวนปากคำผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิงในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศก็ตาม แต่ทั้งนี้หากมีเหตุจำเป็นก็สามารถให้พนักงานสอบสวนชายทำการสอบปากคำผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิงในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศได้ ซึ่งเหตุจำเป็นหลัก ๆ ก็คือ พนักงานสอบสวนซึ่งเป็นหญิงยังมีอยู่ไม่เพียงพอ จึงจำเป็นต้องให้พนักงานสอบสวนชายเป็นผู้ทำการสอบปากคำผู้เสียหายแทน ซึ่งการสอบปากคำผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิงในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศโดยพนักงานสอบสวนชายนั้น ย่อมทำให้ผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิงเกิดความรู้สึกอับอาย อีกทั้ง

สร้างความอึดอัดใจให้กับผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิงที่ต้องเล่าเรื่องราวอันเป็นประสบการณ์ที่เจ็บปวดให้คนที่ไม่รู้จักฟังและยังเป็นเพศตรงข้ามอีกด้วย

นอกจากนี้ ห้องที่ใช้ในการสอบปากคำนั้น มักจะใช้ห้องพนักงานสอบสวนหรือห้องพนักงานสอบสวนซึ่งแต่ละห้องล้วนมีพนักงานสอบสวนอยู่รวมกันหลายคนมีสภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวยต่อการสอบสวนในคดีเด็กและสตรี (Wattanasin, 2020) ทั้งนี้ เนื่องจากมีข้อจำกัดในเรื่องความคับแคบของสถานที่ จึงไม่มีความเป็นส่วนตัว การที่ผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิงในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศต้องถูกสอบปากคำในห้องสอบปากคำโดยมีผู้อื่นที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในคดีร่วมอยู่ด้วย ย่อมสร้างความอับอายให้กับผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิงเป็นอย่างมาก

การสอบปากคำนั้นผู้เสียหายจะต้องเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นโดยละเอียดให้พนักงานสอบสวนฟัง โดยจะมาบอกเพียงว่าถูกคนร้ายไม่ทราบเป็นใครมาทำการข่มขืนกระทำชำเราหรือถูกล่วงละเมิดทางเพศด้วย เช่น การถูกคนร้ายใช้ลิ้นเลียที่หัวนม การใช้ปากอมและดูดที่หัวนม หรือการใช้อวัยวะเพศของคนร้ายซึ่งแข็งตัวสอดใส่เข้าไปในอวัยวะเพศของผู้เสียหายแล้วดันชักเข้าชักออกเหล่านี้เป็นต้น ซึ่งสิ่งที่ต้องเล่านั้น ล้วนเป็นเรื่องที่น่าอับอายสำหรับผู้หญิง เพราะค่านิยมเรื่องเพศเป็นเรื่องปกปิดที่ไม่ควรนำมาพูดให้ผู้อื่นรับฟัง

นอกจากนี้ การใช้คำถามของพนักงานสอบสวนก็อาจมีผลกระทบต่อสภาพจิตใจของผู้เสียหายได้ เพราะพนักงานสอบสวนนั้นมักจะมุ่งเน้นการสอบถามเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเป็นหลัก จึงไม่สนใจหรือใส่ใจในเรื่องผลกระทบที่จะมีต่อสภาพจิตใจของผู้เสียหาย อีกทั้งยังมีการแสดงออกทางด้านภาษากายของพนักงานสอบสวน เช่น การใช้สายตา หรือการแสดงสีหน้าอาการ เช่น การไม่เชื่อในข้อเท็จจริงตามที่ผู้เสียหายได้เล่ามา หรือ การมองผู้เสียหายไปในทางลบ ลำพังการถูกล่วงละเมิดทางเพศก็ส่งผลกระทบทางด้านจิตใจและอารมณ์ ให้กับผู้เสียหายมากพอแล้ว แต่ยังคงมาพบเจอปัญหาในกระบวนการขึ้นสอบสวนเพิ่มเข้าไปอีก

เมื่อคดีมาถึงชั้นพนักงานอัยการ และพนักงานอัยการได้ยื่นฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลแล้ว กระบวนการในการพิจารณาชั้นศาลนั้นพนักงานอัยการจะต้องนำตัวผู้เสียหายมาเบิกความในชั้นศาลอีก โดยผู้เสียหายจะต้องเล่าเรื่องราวที่ตนถูกล่วงละเมิดทางเพศเหมือนเช่นที่ได้เคยให้การไว้ในชั้นสอบสวน ซึ่งเรื่องราวที่ต้องเล่านี้เป็นเรื่องที่น่าอับอายสำหรับผู้หญิง อย่างการที่ผู้เสียหายต้องเล่าเรื่องราวถึงการถูกคนร้ายใช้ลิ้นเลียที่หัวนม หรือถูกคนร้ายใช้ปากอมและดูดที่หัวนม หรือถูกคนร้ายใช้อวัยวะเพศของคนร้ายที่แข็งตัวสอดใส่ในอวัยวะเพศของผู้เสียหายแล้วดันชักเข้าชักออก คำพูดเหล่านี้ต้องพูดออกจากปากผู้เสียหาย โดยผู้ที่ฟังอยู่ซึ่งเป็นผู้เกี่ยวข้องในคดี ล้วนเป็นเพศตรงข้ามเป็นส่วนใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นผู้พิพากษา พนักงานอัยการ ทนายจำเลย และจำเลย การนำผู้เสียหายมาเบิกความต่อศาลนี้ก็ไม่ว่าอะไรกับการพาผู้เสียหายมาถูกข่มขืนอีกรอบหนึ่ง ซึ่งเหตุการณ์ที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศนั้นสำหรับผู้หญิงแล้วมันเป็นเรื่องเลวร้ายและยากจะลืมเลือน แต่กลับถูกตอกย้ำให้ต้องมาเล่าแล้วเล่าอีก ทั้งที่เป็นเรื่องเดียวกันกับที่เคยให้ปากคำไว้แล้วในชั้นสอบสวน จากการสัมภาษณ์เหยื่อคดีความผิดทางเพศท่านหนึ่งได้กล่าวว่า การที่ผู้เสียหายต้องมาเบิกความในชั้นศาลนั้นมันเหมือนถูกข่มขืนอีกครั้งที่กลางศาล

ในการเบิกความของผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิงในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศในห้องพิจารณานั้น ผู้เสียหายจะต้องได้พบกับจำเลยและสิ่งที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ก็คือการจ้องมองอย่างไม่เป็นมิตรของจำเลย ซึ่งผู้ที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศมานั้นมักประสบปัญหาสุขภาพจิตภายหลังการถูกล่วงละเมิดทางเพศ เช่น หวาดกลัว ตื่นตระหนก หวาดระแวง สับสน และกังวล เป็นต้น (Vorawee & Khongwan, 2020) การที่ผู้เสียหายถูกจำเลย

จ้องมองดังกล่าวย่อมสร้างความหวาดกลัวให้กับผู้เสียหายได้ ดังนั้น การที่ผู้เสียหายจะต้องเผชิญหน้ากับจำเลยโดยตรงในการพิจารณาคดีนั้นย่อมทำให้ผู้เสียหายไม่ได้รับการคุ้มครองเท่าที่ควร

เมื่อผู้เสียหายเบิกความโดยเล่าเรื่องราวที่ตนถูกล่วงละเมิดทางเพศจนจบแล้ว ก็ต้องมาตอบคำถามของทนายจำเลยซึ่งมีสิทธิที่จะถามค้านผู้เสียหายได้โดยตรง โดยการถามค้านของทนายจำเลยนั้นมักจะเป็นการใช้จิตวิทยา โดยจะใช้คำถามเพื่อให้ผู้เสียหายรู้สึกอับอาย ทั้งนี้ทนายจำเลยจะอาศัยการมีจุดอ่อนของผู้เสียหายในเรื่องความอับอาย มาใช้ในการต่อสู้คดี รวมถึงการใช้คำถามที่ทำให้ผู้เสียหายเกิดความเจ็บช้ำใจโดยการถามตอท้ายว่า ผู้เสียหายถูกระทำอย่างไรในการถูกล่วงละเมิดทางเพศ อีกทั้งยังใช้เทคนิคทางภาษากายไม่ว่าโดยการใส่สายตาหรือการแสดงท่าทางที่เป็นการทำร้ายจิตใจผู้เสียหาย ในการสืบพยานนั้นนอกจากผู้เสียหายจะรู้สึกหวาดกลัวจำเลยที่เคยย่ำยีเธอมาแล้ว จำเลยยังมีทนายความผู้ทำหน้าที่แทน คอยซักถาม พุดจาเชือดเฉือนที่มแทง และเหยียดหยามผู้เสียหาย ที่กล่าวมาล้วนเป็นปัญหาให้กับผู้เสียหาย โดยคดีความผิดทางเพศนั้นไม่อาจใช้เกณฑ์เหมือนเช่นคดีอาญาทั่วไป (Soonthornpasuch, 2014) เพราะการถูกล่วงละเมิดทางเพศนั้นเป็นเหตุการณ์วิกฤตส่งผลให้สภาพจิตใจของผู้ถูกระทำบอบช้ำอย่างรุนแรง โดยผู้หญิงที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศนั้นจะเกิดอาการเครียด วิตกกังวล เจ็บปวดทุกข์ทรมานใจ มีความรู้สึกสูญเสีย อ่อนแอ หมดหวังในชีวิต หากผู้ใกล้ชิดไม่ใส่ใจมีแนวโน้มจะทำร้ายตนเองหรือพยายามฆ่าตัวตายได้ ผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศจึงเป็นกลุ่มคนที่มีความเปราะบางทางสภาพจิตใจ

จากสภาพปัญหาที่ได้กล่าวมานี้ ล้วนเกิดจากกระบวนการในการดำเนินคดีความผิดเกี่ยวกับเพศทั้งในชั้นสอบสวนและในชั้นศาล ซึ่งสภาพปัญหาดังที่ได้กล่าวมานี้สะท้อนให้เห็นว่า “ผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศนั้นเป็นเหยื่อของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา” ดังที่เคยมีผู้เสียหายท่านหนึ่งเคยกล่าวกับผู้วิจัยไว้ว่า ถ้าเขารู้ว่ากระบวนการในการดำเนินคดีมันจะเป็นอย่างนี้ เขาจะไม่ดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด

กระบวนการในการดำเนินคดีความผิดเกี่ยวกับเพศที่ส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจของผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศนั้น สมควรที่จะได้มีการนำมาพิจารณาเพื่อหาแนวทางที่จะช่วยลดผลกระทบต่อผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ อันจะเป็นประโยชน์ต่อชนรุ่นหลังต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางในการคุ้มครองสิทธิให้กับผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ จากกระบวนการในการดำเนินคดีที่ส่งผลกระทบต่อผู้เสียหายดังกล่าว
2. เพื่อศึกษาว่าแนวทางในการคุ้มครองสิทธิให้กับผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศนั้น ไม่ส่งผลกระทบต่อผู้ต้องหาหรือจำเลยในการถูกดำเนินคดีหรือต่อสู้คดี
3. เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของเจ้าพนักงานในการยุติธรรม ทศนะเกี่ยวกับกระบวนการในการดำเนินคดีที่มีผลกระทบต่อผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ และแนวทางในการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศจากกระบวนการในการดำเนินคดี

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหาและตัวแปร ประกอบด้วย ตัวแปรอิสระ คือ ประเภทของเจ้าพนักงานในการยุติธรรม อันได้แก่ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ และผู้พิพากษา ตัวแปรตาม คือ แนวทางในการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศจากกระบวนการในการดำเนินคดี และตัวแปรแทรกซ้อนที่อาจมีผลต่อแนวทางในการคุ้มครองสิทธิดังกล่าว คือ ทักษะเกี่ยวกับกระบวนการในการดำเนินคดีที่มีผลกระทบต่อผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ ในส่วนเนื้อหา ได้แก่ กระบวนการในการดำเนินคดีที่ส่งผลกระทบต่อผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ แนวทางในการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศจากกระบวนการในการดำเนินคดีที่ส่งผลกระทบต่อผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ และทักษะของเจ้าพนักงานในการยุติธรรมต่อกระบวนการในการดำเนินคดีและแนวทางในการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ

2. ขอบเขตด้านประชากรและตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในส่วนของประชากรและตัวอย่างซึ่งจะมีการสอบถามรายบุคคลนั้น ได้แก่ เจ้าพนักงานการยุติธรรม ซึ่งประกอบด้วย พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ และผู้พิพากษา จำนวน 394 คน โดยแบ่งส่วนเป็นกลุ่มในจำนวนกลุ่มละเท่า ๆ กัน ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความสมดุลจากความคิดเห็นของตัวอย่าง ส่วนผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งจะใช้วิธีการสัมภาษณ์นั้น จะเป็นผู้ทรงคุณวุฒิของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จำนวน 4 คน ผู้ทรงคุณวุฒิของสำนักงานอัยการสูงสุด จำนวน 4 คน และผู้ทรงคุณวุฒิของสำนักงานศาลยุติธรรม จำนวน 3 คน รวม 11 คน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้ผลการประเมินเกี่ยวกับแนวทางที่ได้นำเสนอเพื่อคุ้มครองสิทธิให้กับผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ จากผู้ทรงคุณวุฒิของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด และสำนักงานศาลยุติธรรม ซึ่งเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการในการดำเนินคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ

2. ได้ผลการประเมินเกี่ยวกับแนวทางที่ได้นำเสนอเพื่อคุ้มครองสิทธิให้กับผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ จากเจ้าพนักงานในการยุติธรรมอันได้แก่ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ และผู้พิพากษาซึ่งเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับกระบวนการในการดำเนินคดีความผิดเกี่ยวกับเพศโดยตรง

3. ได้ทราบถึงความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างประเภทของเจ้าพนักงานในการยุติธรรม ทักษะเกี่ยวกับกระบวนการในการดำเนินคดีที่มีผลกระทบต่อผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ และแนวทางในการคุ้มครองสิทธิให้กับผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศจากกระบวนการในการดำเนินคดี อันจะนำไปใช้สนับสนุนในการแก้ไขกฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิให้กับผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศจากกระบวนการในการดำเนินคดี

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมให้กับผู้เสียหายในทางอาญา

ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาหรือเหยื่ออาชญากรรมในระดับสากลนั้น ได้มีปฏิญญาว่าด้วยหลักการพื้นฐานเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ได้รับความเสียหายจากอาชญากรรมและการใช้อำนาจโดยไม่ถูกต้อง ค.ศ. 1985 (Declaration of Basic Principles of Justice for Victims of Crime and Abuse of Power 1985) ที่มีหลักการสำคัญคือผู้เสียหายในคดีอาญาและเหยื่ออาชญากรรมจะต้องได้รับการยอมรับและได้รับการ

ปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยได้กำหนดหลักการพื้นฐานในการอำนวยความสะดวกแก่ผู้เสียหายจากอาชญากรรม (victims of crime) และผู้เสียหายจากการใช้อำนาจโดยไม่ถูกต้อง (victims of abuse of power) ปฏิญญาดังกล่าวจึงเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ผู้เสียหายในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาจะได้รับ (The Office of the High Commissioner for Human Rights, n.d.)

ในส่วนของความผิดเกี่ยวกับเพศนั้น ผู้เสียหายในความผิดดังกล่าวส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มคนที่มีความเปราะบาง อันได้แก่ ผู้หญิง เด็ก เยาวชน หรือผู้พิการ โดยที่ผ่านมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 40 (6) ได้บัญญัติคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมแก่บุคคลที่มีวุฒิภาวะหรือเพศ หรือสภาพร่างกาย และจิตใจที่อ่อนแอไว้ดังนี้ “เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือผู้พิการหรือทุพพลภาพ ย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอย่างเหมาะสม และย่อมมีสิทธิได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในคดีที่เกี่ยวกับความรุนแรงทางเพศ” (Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2550, 2007) ซึ่งส่งผลให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเพื่อคุ้มครองสิทธิให้กับผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศในหลาย ๆ เรื่อง เช่น การบัญญัติให้ “ในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ การถามปากคำผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิง ให้พนักงานสอบสวน ซึ่งเป็นหญิงเป็นผู้สอบสวน เว้นแต่ผู้เสียหายนั้นยินยอมหรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่น...” ซึ่งกระบวนการดังกล่าวสามารถช่วยลดความรู้สึกอับอายให้กับผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิงได้เป็นอย่างมาก แต่อย่างไรก็ตามยังมีการดำเนินการในการดำเนินคดีอีกหลาย ๆ เรื่องที่ยังส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจของผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ

เจ้าพนักงานในการยุติธรรม

เจ้าพนักงานในการยุติธรรมเป็นผู้ที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับกระบวนการในการดำเนินคดี ซึ่งประกอบด้วย พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ และผู้พิพากษา (นับแต่ปีพุทธศักราช 2517 ได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. 2499 ให้ยกเลิกคำว่า “ผู้ว่าคดี” คงมีแต่พนักงานอัยการเป็นเจ้าพนักงานของรัฐที่ทำหน้าที่ดำเนินคดีแทนรัฐในศาลทุกศาล เจ้าพนักงานในการยุติธรรมในปัจจุบันจึงได้แก่ ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ และพนักงานสอบสวน) เจ้าพนักงานในการยุติธรรมจึงเป็นผู้ที่มีความรอบรู้และมองเห็นถึงสภาพปัญหาของกระบวนการในการดำเนินคดีได้อย่างละเอียด

กระบวนการในการดำเนินคดีที่ส่งผลกระทบต่อผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ

แม้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้มีการบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อคุ้มครองสิทธิให้กับผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศมาโดยตลอดก็ตาม แต่ก็ยังมีกระบวนการในการดำเนินคดีอีกหลาย ๆ กรณีที่ยังส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจของผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ โดยจะขอแยกออกเป็นแต่ละกระบวนการดังต่อไปนี้

1. กระบวนการในการดำเนินคดีที่ส่งผลให้ผู้เสียหายได้รับความอับอาย

กระบวนการในชั้นสอบสวนและในชั้นศาลในหลาย ๆ เรื่องนั้นส่งผลให้ผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศต้องได้รับความอับอาย เช่น การถามปากคำผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิงโดยพนักงานพนักงานสอบสวนซึ่งเป็นชาย ห้องสอบปากคำผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ ซึ่งมักจะใช้ห้องพนักงานสอบสวนหรือห้องพักพนักงานสอบสวน (Itsaranuwat, 2021) ซึ่งแต่ละห้องล้วนมีผู้ไม่เกี่ยวข้องกับคดีอยู่ร่วมในขณะมีการสอบปากคำผู้เสียหาย

ห้องพิจารณาคดีในชั้นศาล ที่ผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศมักจะตกเป็นเป้าสายตาและเป็นที่สนใจของผู้ที่อยู่ในห้องพิจารณา สิ่งเหล่านี้ย่อมสร้างความอับอายและความอึดอัดใจให้กับผู้เสียหาย

2. กระบวนการในการดำเนินคดีที่เป็นการตอกย้ำการถูกล่วงละเมิดทางเพศให้กับผู้เสียหาย

การที่ผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศซึ่งส่วนใหญ่เป็นหญิงต้องมาเบิกความในชั้นศาล โดยต้องเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างละเอียด ทั้งที่ข้อเท็จจริงที่ได้มาเบิกความในชั้นศาลนั้นก็เป็นเรื่องเดียวกันกับที่ผู้เสียหายดังกล่าวได้เคยให้ปากคำไว้กับพนักงานสอบสวนในชั้นสอบสวน ทั้งนี้ เนื่องจากคดีความผิดเกี่ยวกับเพศนั้นสร้างความอับอายให้กับผู้เสียหาย และส่งผลกระทบต่อกระเทือนต่อชีวิต ร่างกาย และจิตใจที่รุนแรง (Jaturongkakul, 2010) การที่ผู้เสียหายต้องเล่าเรื่องราวที่ตนถูกล่วงละเมิดทางเพศซ้ำ ๆ จึงเป็นการตอกย้ำการถูกล่วงละเมิดทางเพศให้กับผู้เสียหาย

3. กระบวนการในการดำเนินคดีที่ส่งผลกระทบต่อผู้เสียหายจากการถามค้านของทนายจำเลย

ในการสืบพยานโจทก์ปากผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิงในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศนั้น การถามค้านของทนายจำเลยมักจะเป็นการใช้จิตวิทยา โดยการใช้คำถามที่เป็นการลดคุณค่าหรือด้อยค่าในตัวผู้เสียหายอันเป็นการถามเพื่อให้ผู้เสียหายรู้สึกอับอาย ทั้งนี้ ทนายจำเลยจะอาศัยการมีจุดอ่อนของผู้เสียหายในเรื่องความอับอาย (Panpanich, 1992) มาใช้ในการต่อสู้คดี

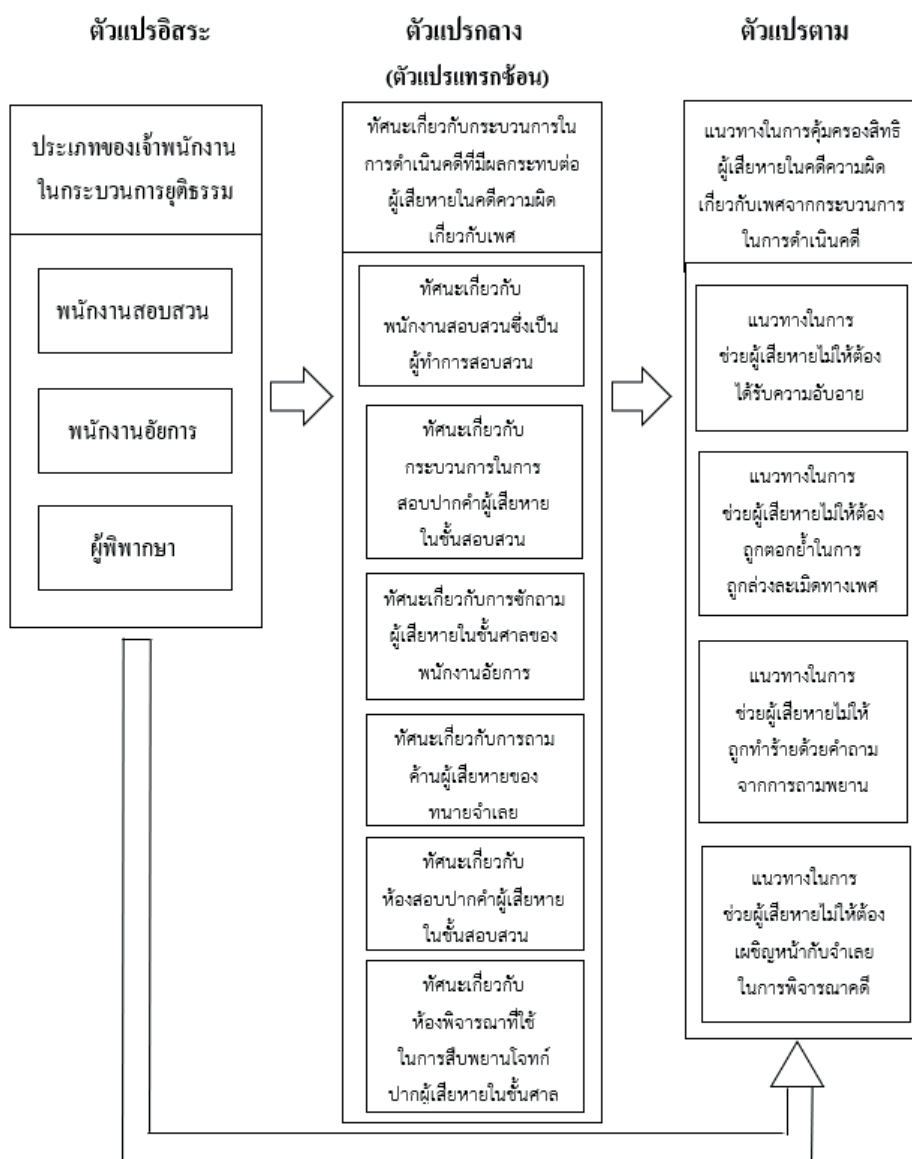
4. กระบวนการในการดำเนินคดีที่ส่งผลกระทบต่อผู้เสียหาย จากการที่ต้องเผชิญหน้ากับจำเลยในห้องพิจารณา

ในการพิจารณาชั้นศาลนั้น การที่ผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศต้องได้พบเจอกับจำเลย สิ่งที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ก็คือ สายตาอันเคียดแค้นของจำเลยและการจ้องมองอย่างไม่เป็นมิตร การที่ผู้เสียหายจะต้องเผชิญหน้ากับจำเลยโดยตรงในการพิจารณาคดีนั้น จึงเป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้เสียหายไม่ได้รับการคุ้มครองเท่าที่ควร (Klakhang, 2004)

แนวทางในการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศจากกระบวนการในการดำเนินคดี

แนวทางในการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศจากกระบวนการในการดำเนินคดีนั้น ประกอบด้วยแนวทางในการคุ้มครองสิทธิให้กับผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศจำนวนหลายแนวทางด้วยกัน โดยในบางแนวทางเป็นการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิง บางแนวทางเป็นการคุ้มครองผู้เสียหายซึ่งเป็นชาย แต่มีสภาพจิตใจเป็นหญิง บางแนวทางเป็นการคุ้มครองผู้เสียหายซึ่งเป็นเด็ก และในบางแนวทางเป็นการคุ้มครองผู้เสียหายซึ่งเป็นชาย โดยแนวทางในการคุ้มครองสิทธิทั้งหมดที่ได้กล่าวมานั้นไม่ส่งผลกระทบต่อผู้ต้องหาหรือจำเลยในการถูกดำเนินคดีหรือต่อสู้คดี

กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย

กรอบแนวคิดแสดงประเภทของเจ้าพนักงานในการยุติธรรม ทักษะเกี่ยวกับกระบวนการในการดำเนินคดีที่มีผลกระทบต่อผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ และแนวทางในการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศจากกระบวนการในการดำเนินคดี มีความสัมพันธ์กัน

ภาพ 1 กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย

สมมุติฐานของการวิจัย

สมมุติฐานที่ 1 (H1) ประเภทของเจ้าพนักงานในการยุติธรรม ส่งผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับกระบวนการในการดำเนินคดีที่มีผลกระทบต่อผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ

สมมุติฐานที่ 2 (H2) ทัศนคติเกี่ยวกับกระบวนการในการดำเนินคดีที่มีผลกระทบต่อผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ ส่งผลต่อแนวทางในการคุ้มครองสิทธิให้กับผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศจากกระบวนการในการดำเนินคดี

สมมุติฐานที่ 3 (H3) เมื่อควบคุมทัศนคติเกี่ยวกับกระบวนการในการดำเนินคดีที่มีผลกระทบต่อผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศแล้ว ประเภทของเจ้าพนักงานในการยุติธรรมส่งผลต่อแนวทางในการคุ้มครองสิทธิให้กับผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศจากกระบวนการในการดำเนินคดี

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (mixed methods research) ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและตัวอย่าง

1.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร คือ เจ้าพนักงานในการยุติธรรม อันได้แก่ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ และผู้พิพากษา คำนวณขนาดตัวอย่างจากสูตรคำนวณขนาดตามวิธีของ Yamane (1973) ได้ตัวอย่าง จำนวน 394 คน โดยมีการเก็บข้อมูลจากตัวอย่างทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ

1.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการวิจัยโดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิในกระบวนการยุติธรรม จำนวน 11 คน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จำนวน 4 คน ผู้ทรงคุณวุฒิของสำนักงานอัยการสูงสุด จำนวน 4 คน และผู้ทรงคุณวุฒิของสำนักงานศาลยุติธรรม จำนวน 3 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากการสังเคราะห์ข้อมูลจากงานวิจัยและบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหา (content validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน นำแบบสอบถามไปทดสอบกับผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่ใช่ตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ได้ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.826 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.70 จึงถือว่าผ่านเกณฑ์และสามารถนำไปใช้ได้

2.2 การวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) จากบุคคลโดยเฉพาะเจาะจง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้ทรงคุณวุฒิของสำนักงานอัยการสูงสุด และผู้ทรงคุณวุฒิของสำนักงานศาลยุติธรรม โดยเป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ซึ่งคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์นั้นส่วนใหญ่มาจากบทบัญญัติของกฎหมายที่ใช้คุ้มครองเด็ก ซึ่งในหลาย ๆ กระบวนการของกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองเด็กนั้น หากได้มีการนำกระบวนการดังกล่าวมาใช้กับผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศแล้วจะเป็นประโยชน์ให้กับผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศได้เป็นอย่างมาก

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณใช้สถิติ ดังนี้ ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation--SD) การวิเคราะห์การแปรปรวน (Analysis of Variance--ANOVA) การวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณ (Multivariate Analysis of Variance--MANOVA) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมพหุคูณ (Multivariate Analysis of Covariance--MANCOVA) แล้วนำเสนอรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยการพรรณนาจากการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้ทรงคุณวุฒิของสำนักงานอัยการสูงสุด และผู้ทรงคุณวุฒิของสำนักงานศาลยุติธรรม และข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ มาวิเคราะห์เพื่อสรุปเป็นผลการวิจัยต่อไป

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการรวบรวมข้อมูลทางเอกสารวิชาการ การสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ทรงคุณวุฒิของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้ทรงคุณวุฒิของสำนักงานอัยการสูงสุด และผู้ทรงคุณวุฒิของสำนักงานศาลยุติธรรม และจากการสอบถามรายบุคคลเจ้าพนักงานในการยุติธรรม อันได้แก่ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ และผู้พิพากษา ได้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศจากกระบวนการในการดำเนินคดี ดังต่อไปนี้

1. กรณีผู้เสียหายซึ่งเป็น “หญิง”

1.1 ในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ การถามปากคำผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิงหากมีพนักงานสอบสวนซึ่งเป็นหญิงให้พนักงานสอบสวนซึ่งเป็นหญิงเป็นผู้ถามปากคำ เว้นแต่มีเหตุจำเป็นอย่างอื่นหรือผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิงได้แสดงความประสงค์ขอให้พนักงานสอบสวนซึ่งเป็นชายเป็นผู้ถามปากคำ

1.2 ให้มีการจัดตั้งศูนย์สอบปากคำผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิงในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ ในทุกพื้นที่ที่มีศาลจังหวัดตั้งอยู่ ทั้งนี้เพื่อแก้ปัญหาพนักงานสอบสวนหญิงที่มีอยู่อย่างจำกัด “ได้ทันที” โดยให้มีพนักงานสอบสวน ซึ่งเป็นหญิงอยู่ประจำที่ศูนย์ดังกล่าวแห่งละ 2-3 คนเป็นอย่างน้อย สถานีตำรวจที่อยู่ในเขตพื้นที่ของศาลจังหวัดใด ก็ให้ผู้เสียหายไปสอบปากคำที่ศูนย์สอบปากคำที่อยู่ในเขตพื้นที่ของศาลจังหวัดนั้น

ส่วนสถานีตำรวจแห่งใดที่มีพนักงานสอบสวนหญิงและมีความพร้อมในการสอบปากคำก็สามารถที่จะสอบปากคำผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิงในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศดังกล่าวเองได้ และสถานีตำรวจที่อยู่ใกล้เคียงก็สามารถนำผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิงในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศมาขอสอบปากคำที่สถานีตำรวจดังกล่าวนี้ได้

1.3 เมื่อมีการจัดตั้งศูนย์สอบสวนผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิงในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศแล้ว ให้เปลี่ยนเงื่อนไข “ข้อยกเว้น” จากการให้พนักงานสอบสวนชายสอบปากคำผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิงในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศได้ในกรณีมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นหรือกรณีผู้เสียหายยินยอม เป็นให้พนักงานสอบสวนชายสอบปากคำผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิงในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศได้ ในกรณีมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นหรือผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิง “ได้แสดงความประสงค์” ที่จะขอให้พนักงานสอบสวนซึ่งเป็นชายเป็นผู้ถามปากคำ

1.4 ในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ หากผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิงในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศได้แสดงความประสงค์จะขอให้พนักงานสอบสวนซึ่งเป็นชายเป็นผู้สอบถามปากคำผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิงดังกล่าว ก็ให้ดำเนิน

การตามความประสงค์ของผู้เสียหาย ทั้งนี้ให้พนักงานสอบสวนแจ้งถึงสิทธิดังกล่าวให้ผู้เสียหายทราบ

1.5 ในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศนั้น การถามปากคำผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิงให้พนักงานสอบสวนถามผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิงผ่านนักจิตวิทยา ทั้งนี้ เพราะนักจิตวิทยาเป็นผู้มีความรู้ในเรื่องจิตวิทยา สามารถใช้คำถามที่จะไม่ส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจของผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิง

1.6 ในการถามปากคำนั้น หากผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิงในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศที่มีอายุเกินกว่าสิบแปดปีและมีความพร้อมในทางร่างกายและจิตใจ ได้แสดงความประสงค์จะขอให้ปากคำต่อพนักงานสอบสวนโดยตรงโดยไม่ต้องถามผ่านนักจิตวิทยานั้น ก็ให้ดำเนินการตามความประสงค์ของผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิงดังกล่าว แต่หากพนักงานสอบสวนเห็นว่าผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิงดังกล่าวมีความสับสน วิตกกังวล หรือมีเหตุอื่นใดอันอาจทำให้ได้ข้อเท็จจริงที่ไม่ครบถ้วนหรือถูกต้อง ก็ให้มีการถามปากคำผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิงดังกล่าวผ่านนักจิตวิทยา โดยให้พนักงานสอบสวนบันทึกเหตุแห่งการนั้นด้วย

1.7 ในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศนั้น การตรวจชันสูตรหาร่องรอยการถูกล่วงละเมิดทางเพศของผู้เสียหายซึ่งเป็น “หญิง” หากมีแพทย์ซึ่งเป็นหญิงให้แพทย์ซึ่งเป็นหญิงเป็นผู้ตรวจพิสูจน์

1.8 ในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ หากผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิงได้แสดงความประสงค์ขอให้แพทย์ซึ่งเป็นชายเป็นผู้ตรวจชันสูตรหาร่องรอยการถูกล่วงละเมิดทางเพศของผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิง หากมีแพทย์ซึ่งเป็นชายก็ให้ดำเนินการตามความประสงค์ของผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิงดังกล่าว

1.9 “ห้องสอบสวน” ที่ใช้ในการถามปากคำผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิงในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศต้องเป็นสัดส่วน มีความเป็นส่วนตัวในสถานที่เหมาะสมเหมือนเช่นห้องสอบสวนที่ใช้ในการถามปากคำของพยานซึ่งเป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี ตามมาตรา 133 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

(10) ให้พนักงานสอบสวนจัดให้มีการ “บันทึกภาพและเสียง” ในการถามปากคำผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิงในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศในชั้นสอบสวน ซึ่งสามารถนำออกถ่ายทอดได้อย่างต่อเนื่องไว้เป็นพยาน เหมือนเช่นกรณีของผู้เสียหายซึ่งเป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปีในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ ตามมาตรา 133 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

(11) “ห้องพิจารณา” ในการเบิกความของผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิงในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศนั้นต้องให้ผู้เสียหายแยกอยู่อีกห้องหนึ่งต่างหากจากห้องพิจารณาของศาล โดยให้มีการถ่ายทอดภาพและเสียงไปยังห้องพิจารณาของศาล เหมือนเช่นห้องพิจารณาของพยานซึ่งเป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี ตามมาตรา 172 ตรี แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

(12) ในการเบิกความของผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิงในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศนั้นให้ศาลจัดให้มีการ “ถ่ายทอดภาพและเสียง” คำให้การของผู้เสียหายที่ได้บันทึกไว้ในชั้นสอบสวน “ต่อหน้า” คู่ความในชั้นศาล ซึ่งเป็นวิธีการที่ได้มีการนำมาใช้กับการเบิกความของพยานซึ่งเป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปีในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ ตามมาตรา 172 ตรี แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

(13) ในการเบิกความของผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิงในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ โดยให้ศาลจัดให้มีการถ่ายทอดภาพและเสียงคำให้การของผู้เสียหายที่ได้บันทึกไว้ในชั้นสอบสวนต่อหน้าคู่ความนั้น ให้ถือว่าสื่อภาพและเสียงคำให้การของผู้เสียหายดังกล่าว “เป็นส่วนหนึ่ง” ของคำเบิกความของผู้เสียหายในชั้นพิจารณาของศาล เหมือนเช่นการเบิกความของพยานซึ่งเป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี ตามมาตรา 172 ตรี แห่งประมวลกฎหมายวิธี

พิจารณาความอาญา

(14) การ “ถามค่าน” ผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิงในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศของ “นายจำเลย” นั้นให้ นายจำเลยถามผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิงดังกล่าวผ่านนักจิตวิทยา เหมือนเช่นกรณีของพยานซึ่งเป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี ตามมาตรา 172 ตรี แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

(15) “การถาม” และ “การถามถึง” ผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิงในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศของพนักงานอัยการนั้น ให้พนักงานอัยการถามผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิงดังกล่าวผ่านนักจิตวิทยา เหมือนเช่นกรณีของพยานซึ่งเป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี ตามมาตรา 172 ตรี แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

(16) ในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศนั้น ให้ “ศาล” ถามผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิงเกี่ยวกับ “ข้อเท็จจริงในคดี” ผ่านนักจิตวิทยา ทั้งนี้ เพราะนักจิตวิทยาเป็นผู้มีความรู้ในเรื่องจิตวิทยา สามารถใช้คำถามที่จะไม่ส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจของผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิง

(17) ผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิงในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศที่มีอายุเกินกว่าสิบแปดปีและมีความพร้อมในทางร่างกายและจิตใจ หากได้ “แสดงความประสงค์” จะขอเบิกความต่อศาลเหมือนเช่นคดีอาญาทั่วไป โดยไม่ต้องถามผ่านนักจิตวิทยานั้นก็ให้ดำเนินการตามความประสงค์ของผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิงดังกล่าว แต่หากศาลเห็นว่าการตอบคำถามพนักงานอัยการของผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิงดังกล่าวมีความสับสน วิดกกังวล หรือมีเหตุอื่นใดอันอาจทำให้ได้ข้อเท็จจริงที่ไม่ครบถ้วนหรือถูกต้อง หรือการตอบคำถามค่านนายจำเลยของผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิงดังกล่าวไม่น่าจะอยู่ในภาวะที่ไม่เท่าทันกับเหตุการณ์ในการตอบข้อเท็จจริงอย่างถูกต้อง ศาลอาจใช้ดุลพินิจในการตั้งนักจิตวิทยาเพื่อให้พนักงานอัยการและนายจำเลยถามผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิงดังกล่าวผ่านนักจิตวิทยาได้

(18) นักจิตวิทยาที่ทำหน้าที่ในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศที่ผู้เสียหายเป็นหญิงนั้น หากมีนักจิตวิทยาซึ่งเป็นหญิงให้นักจิตวิทยาซึ่งเป็นหญิงเป็นผู้ทำหน้าที่ทั้งในชั้นสอบสวนและในชั้นศาล เว้นแต่มีเหตุจำเป็นอย่างอื่น หรือผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิงดังกล่าวได้แสดงความประสงค์ขอให้นักจิตวิทยาซึ่งเป็นชายเป็นผู้ทำหน้าที่

(19) การถามปากคำในชั้นสอบสวนและการเบิกความในชั้นศาลของผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิงในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศซึ่งต้องถามผ่านนักจิตวิทยานั้น ถ้าผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิงดังกล่าว “ตั้งรังเกียจ” นักจิตวิทยาให้เปลี่ยนนักจิตวิทยาคนใหม่ เหมือนเช่นกรณีการถามปากคำพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปีตาม มาตรา 133 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

2. กรณีผู้เสียหายซึ่งเป็น “ชายแต่มีสภาพจิตใจเป็นหญิง”

2.1 ในการดำเนินคดีความผิดเกี่ยวกับเพศนั้น หากผู้เสียหายเป็นชายแต่มีสภาพจิตใจเป็นหญิง และ “ได้แสดงความประสงค์” จะขอให้มีการดำเนินคดีเช่นเดียวกับผู้เสียหายที่เป็นหญิง ให้นำกระบวนการพิจารณาในกรณีผู้เสียหายเป็นหญิงมาใช้กับกรณีดังกล่าวนี้ด้วย

2.2 ในการดำเนินคดีความผิดเกี่ยวกับเพศนั้น หากผู้เสียหายเป็นชายแต่มีสภาพจิตใจเป็นหญิง และ “มีการแปลงเพศเป็นหญิงแล้ว” ให้นำกระบวนการพิจารณาคดีในกรณีผู้เสียหายเป็นหญิงมาใช้กับกรณีดังกล่าว โดยผู้เสียหายไม่จำเป็นต้อง “แสดงความประสงค์”

2.3 ในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศซึ่งผู้เสียหายเป็นชายแต่มีสภาพจิตใจเป็นหญิงและ “มีการแปลงเพศเป็นหญิงแล้ว” หากผู้เสียหายดังกล่าว “ได้แสดงความประสงค์” ขอให้มีการดำเนินคดีเหมือนเช่นคดีอาญาทั่วไป

ก็ให้ดำเนินการตามความประสงค์ของผู้เสียหายดังกล่าว

3. กรณีผู้เสียหายซึ่งเป็น “เด็ก”

3.1 ในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ การถามปากคำผู้เสียหายซึ่งเป็น “เด็ก” อายุไม่เกินสิบแปดปี ให้พนักงานสอบสวนถามผู้เสียหายดังกล่าว “ผ่าน” นักจิตวิทยา ทั้งนี้ เพราะนักจิตวิทยาเป็นผู้มีความรู้ในเรื่องจิตวิทยาสามารถใช้คำถามที่จะไม่ส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจของผู้เสียหายซึ่งเป็นเด็ก

3.2 ในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศซึ่งผู้เสียหายเป็น “เด็กผู้ชาย” อายุไม่เกินสิบแปดปี หากมีแพทย์ซึ่งเป็น “ชาย” ให้แพทย์ซึ่งเป็นชายเป็นผู้ตรวจพิสูจน์ แต่หากมีเหตุจำเป็นก็ให้แพทย์ซึ่งเป็นหญิงเป็นผู้ตรวจพิสูจน์ได้ แต่ทั้งนี้ หากผู้เสียหายซึ่งเป็นเด็กผู้ชายดังกล่าวได้แสดงความประสงค์จะขอให้แพทย์ซึ่งเป็นหญิงเป็นผู้ตรวจพิสูจน์ ซึ่งหากมีแพทย์ซึ่งเป็นหญิงก็ให้ดำเนินการตามความประสงค์ของผู้เสียหายซึ่งเป็นเด็กผู้ชายดังกล่าว

3.3 ในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศนั้น การเบิกความของผู้เสียหายซึ่งเป็น “เด็ก” อายุไม่เกินสิบแปดปี ให้ศาลจัดให้มีการ “ถ่ายทอดภาพและเสียง” คำให้การของผู้เสียหายซึ่งเป็นเด็กดังกล่าวที่ได้บันทึกไว้ในชั้นสอบสวน “ต่อหน้า” คู่ความในชั้นศาล “โดยไม่จำต้อง” ให้พยานซึ่งเป็นเด็กหรือคู่ความฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดร้องขอหรือศาลเห็นสมควรจึงจะใช้วิธีการดังกล่าว

3.4 ในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศให้ศาลถามผู้เสียหายซึ่งเป็น “เด็ก” อายุไม่เกินสิบแปดปี เกี่ยวกับ “ข้อเท็จจริงในคดี” ผ่านนักจิตวิทยา ทั้งนี้ เพราะนักจิตวิทยาเป็นผู้มีความรู้ในเรื่องจิตวิทยาสามารถใช้คำถามที่จะไม่ส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจของผู้เสียหายซึ่งเป็นเด็ก

3.5 ในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ “การเบิกความ” ของผู้เสียหายซึ่งเป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปีที่กำหนดให้คู่ความถามผู้เสียหายผ่านนักจิตวิทยานั้น ถ้าผู้เสียหายซึ่งเป็นเด็กดังกล่าว “ตั้งรังเกียจ” นักจิตวิทยาให้เปลี่ยนนักจิตวิทยาคนใหม่ เหมือนเช่นกรณี “การถามปากคำ” พยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี ตามมาตรา 133 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

3.6 การถามปากคำในชั้นสอบสวนและการเบิกความในชั้นศาลของผู้เสียหายซึ่งเป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปีในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศนั้น ถ้าผู้เสียหายเป็น “เด็กผู้ชาย” หากมีพนักงานสอบสวนและนักจิตวิทยาซึ่งเป็นชาย ให้พนักงานสอบสวนและนักจิตวิทยาซึ่งเป็นชายเป็นผู้ทำหน้าที่ เว้นแต่มีเหตุจำเป็นอย่างอื่นหรือผู้เสียหายซึ่งเป็นเด็กผู้ชายได้แสดงความประสงค์จะขอให้พนักงานสอบสวนหรือนักจิตวิทยาซึ่งเป็นหญิงเป็นผู้ทำหน้าที่ก็ให้ดำเนินการตามความประสงค์ของผู้เสียหาย

3.7 สิทธิของผู้เสียหายซึ่งเป็นเด็กผู้ชายอายุไม่เกินสิบแปดปีในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศในการแสดงความประสงค์ขอให้พนักงานสอบสวนหรือนักจิตวิทยาซึ่งเป็นหญิงเป็นผู้ทำหน้าที่นั้น ให้พนักงานสอบสวนหรือศาลซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบในกระบวนการอยู่ขณะนั้นแจ้งถึงสิทธิดังกล่าวให้ผู้เสียหายทราบ

4. กรณีผู้เสียหายซึ่งเป็น “ชาย”

การดำเนินคดีความผิดเกี่ยวกับเพศซึ่งผู้เสียหายเป็น “ชาย” ที่มีอายุเกินสิบแปดปี หากผู้เสียหาย “ได้แสดงความประสงค์” จะขอให้มีการดำเนินคดีเช่นเดียวกับผู้เสียหายที่เป็นหญิง ให้คณะกรรมการพิจารณาในกรณีผู้เสียหายเป็นหญิงมาใช้กับกรณีดังกล่าวนี้ด้วย ทั้งนี้ ให้พนักงานสอบสวนแจ้งสิทธิดังกล่าวให้ผู้เสียหายทราบ

5. กรณีเป็น “ผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ” (ทั้งหมด)

5.1 การคุ้มครองความเป็นส่วนตัวของผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ โดยการห้ามสื่อมวลชนหรือบุคคลใด “เปิดเผยข้อมูล” ผ่านทางสื่อมวลชนหรือสื่อสังคมออนไลน์ที่จะทำให้นักลทั่วไปได้ว่าผู้เสียหายเป็น

ใคร โดยการกำหนดให้การกระทำดังกล่าวเป็นความผิดในทางอาญา

5.2 การเบิกความของผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ ให้ “กฎหมาย” กำหนดให้เป็นการ “พิจารณาแล้ว”

ส่วนผลการวิจัยจากการศึกษาเชิงปริมาณ โดยการสอบถามรายบุคคลเจ้าพนักงานในการยุติธรรม อันได้แก่ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ และผู้พิพากษา พบว่า ประเพณีของเจ้าพนักงาน ในการยุติธรรม นั้น ส่งผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับกระบวนการในการดำเนินคดีที่มีผลกระทบต่อผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ และแนวทางในการคุ้มครองสิทธิให้กับผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศจากกระบวนการในการดำเนินคดีในบางตัวแปรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยทำให้ทราบว่าแนวทางในการคุ้มครองสิทธิให้กับผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศจากกระบวนการในการดำเนินคดีนั้น ผู้ทรงคุณวุฒิทางกฎหมาย และเจ้าพนักงานในการยุติธรรมต่างมีความเห็นสนับสนุนแนวทางในการคุ้มครองสิทธิให้กับผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศที่ได้มีการนำเสนอในงานวิจัย อีกทั้งยังมีความเห็นว่าแนวทางในการคุ้มครองสิทธิดังกล่าวไม่ส่งผลกระทบต่อผู้ต้องหาหรือจำเลยในการถูกดำเนินคดีหรือต่อสู้คดี

ส่วนการทดสอบสมมติฐาน พบว่า (1) ประเพณีของเจ้าพนักงานในการยุติธรรมนั้นส่งผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับกระบวนการในการดำเนินคดีที่มีผลกระทบต่อผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 2 ทัศนะ ได้แก่ ทัศนะเกี่ยวกับการถามปากคำผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศของพนักงานสอบสวน และทัศนะเกี่ยวกับการถามค้านผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศของทนายจำเลย ส่วนทัศนะในด้านอื่น ๆ นั้น ประเพณีของเจ้าพนักงานในการยุติธรรมไม่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (2) ทัศนะเกี่ยวกับกระบวนการในการดำเนินคดีที่มีผลกระทบต่อผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศนั้น ส่งผลต่อแนวทางในการคุ้มครองสิทธิให้กับผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศจากกระบวนการในการดำเนินคดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ (3) เมื่อควบคุมทัศนะเกี่ยวกับกระบวนการในการดำเนินคดีที่มีผลกระทบต่อผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศแล้ว ประเพณีของเจ้าพนักงานในการยุติธรรมนั้นส่งผลต่อแนวทางในการคุ้มครองสิทธิให้กับผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศจากกระบวนการในการดำเนินคดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 1 แนวทาง คือ แนวทางในการช่วยผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศมิให้ได้รับความอับอายจากกระบวนการในการดำเนินคดี ส่วนแนวทางในด้านอื่น ๆ นั้น ประเพณีของเจ้าพนักงานในการยุติธรรมไม่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

1. การนำแนวทางในการคุ้มครองสิทธิให้กับผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ อันได้แก่ ผู้เสียหาย ซึ่งเป็นหญิง ผู้เสียหายซึ่งเป็นชายแต่มีสภาพจิตใจเป็นหญิง (ทั้งที่มีการแปลงเพศเป็นหญิงแล้วและยังไม่ได้มีการแปลงเพศเป็นหญิง) ผู้เสียหายซึ่งเป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี และผู้เสียหายซึ่งเป็นชายที่มีอายุเกินสิบแปดปี ที่มีเอกสารทางวิชาการสนับสนุน และมีผู้ทรงคุณวุฒิของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้ทรงคุณวุฒิของสำนักงานอัยการสูงสุด และผู้ทรงคุณวุฒิของสำนักงานศาลยุติธรรม ซึ่งเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการ

ในการดำเนินคดี รวมถึงเจ้าพนักงานในการยุติธรรม อันได้แก่ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ และผู้พิพากษา ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับกระบวนการในการดำเนินคดีโดยตรง ได้มีความเห็นสนับสนุนในแนวทางดังกล่าว มาบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

2. การจัดทำร่างบทบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยนำแนวทางในการคุ้มครองสิทธิให้กับผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศมาบัญญัติเป็นร่างบทบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

3. การจัดทำตารางเปรียบเทียบร่างบทบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากับบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และการจัดทำตารางเปรียบเทียบกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับแนวทางในการคุ้มครองสิทธิให้กับผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ

4. การนำข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางในการคุ้มครองสิทธิให้กับผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศที่ได้จากการวิจัยไปเสนอต่อสำนักงานอัยการสูงสุด เพื่อให้สถาบันนิติวัชร์ หน่วยงานทางกฎหมายของสำนักงานอัยการสูงสุด นำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ประกอบการยกร่างขอแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเกี่ยวกับกระบวนการในการดำเนินคดีความผิดเกี่ยวกับเพศที่ส่งผลกระทบต่อผู้เสียหาย และการยกร่างขอแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับแนวทางในการคุ้มครองสิทธิให้กับผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ และดำเนินการตามแนวทางในการเสนอร่างกฎหมายต่อคณะรัฐมนตรี

References

- Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2550. (2007). *Royal Thai Government Gazette*, 124(47 A), 1-127. [In Thai]
- Itsaranuwat, W. (2021). *Development of a non-formal education program for enhancing the ability of family and trust worthy person to empower the sexual assault survivors*. Doctoral Dissertation (Non-Formal Education), Chulalongkorn University. [In Thai]
- Jaturongkakul, B. (2010). *Unfair treatment in rape cases: A case study on unprotected women from Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women 1979*. Master's Thesis of Laws (International Law), Thammasat University. [In Thai]
- Khongwan, S., & Kiangkaew, W. (2019). Guidelines for protecting of the rights to prisoners with sexual harassment in prisons. *Rangsit Journal of Law and Society*, 1(1), 63-79. [In Thai]
- Klakhang, B. (2004). *Fact finding from raped women: Comparative study*. Master's Thesis of Laws, Thammasat University. [In Thai]
- Panpanich, P. (1992). *Attitude of criminal justice officers towards the criminal proceeding for rape offence*. Master's Thesis of Social Work, Thammasat University. [In Thai]
- Soonthornpasuch, P. (2014). A Reasonable woman standard as the criterion for judging sexual offense trials in a case of stalking after the termination of a relationship. *The Golden Teak: Humanity and Social Science Journal*, 20(2.4), 99-107. [In Thai]
- The Office of the High Commissioner for Human Rights. (n.d.). *Declaration of Basic Principles of Justice for Victims of Crime and Abuse of Power 1985*. Retrieved from <https://www.ohchr.org/sites/default/files/victims.pdf>
- Vorawee, J., & Khongwan, S. (2020). Child sexual harassment law enforcement policy. *Rangsit Journal of Law and Society*, 2(1), 17-33. [In Thai]
- Wattanasin, K. (2020). Study of challenges in discharging duties by female police commissioned officer. *Journal of Social Science and Buddhist Anthropology*, 5(7), 197-210. [In Thai]
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis* (3rd ed.). Harper & Row.